

התוס' לומר מדין הטמנה שבסיס לדבר האסור הוא דווקא כשמתכוין שישאר שם כל השבת

בסיס לדבר האסור¹

מקור הדין

גמרא מובא היתר לטלטל מהצד מוקצה של אבן לצורך החבית אמנם הגמרא מסייגת את ההיתר בכך שלא התכוין שהאבן תהיה שם בשבת

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמב עמוד ב

משנה. האבן שעל פי החבית - מטה על צדה והיא נופלת. היתה בין החביות - מגביה, ומטה על צדה והיא נופלת. מעות שעל הכר - מנער את הכר והן נופלות...

גמרא. אמר רב הונא אמר רב: לא שנו אלא בשוכח, אבל במניח - נעשה בסיס לדבר האסור.

יש לשים לב שההיתר הראשוני הוא להטות וההיתר להגביה הוא חלופה כשקיימת מניעה בהטיה או צורך אחר לעשות דווקא כך.

רש"י הסביר טעם האיסור במניח כיון שהחבית עצמה מקבלת דין מוקצה של בסיס לדבר האסור

2. רש"י מסכת שבת דף קמב עמוד ב

משנה. מטה על צדה - מטה חבית על צדה אם צריך ליטול מן היין (שאז זהו לטול מן הצד לצורך דבר המותר), והאבן נופלת, ולא יטלנה בידים.

היתה בין החביות - וירא שלא תפול האבן על החביות וישברם.

מגביה - לחבית כולה, ומסלקה מבין החביות, ושם מטה על צדה.

גמרא. לא שנו - מטה על צדה דחבית.

אלא בשכח - ששכח האבן עליה בין השמשות, ולא מדעת.

נעשה חבית בסיס לדבר האסור - ואסור להטותה, שאף החבית מוקצה.

הרמב"ם מחדד שמשמעות מוקצה זה שאפילו האבן הוסרה מהחבית עדיין יהיה אסור לטלטל את החבית מצד עצמה

3. רמב"ם הלכות שבת פרק כה הלכה יז

חבית ששכח... אבל אם הניח המעות מערב שבת על הכר או הניח האבן על פי החבית הרי אלו אסורין לטלטלן ואפילו ניטלו המעות והאבן שהרי נעשו בסיס לדבר האסור.

הזמן הקובע להעשות מוקצה

מרש"י נשמע שכל שכוונתו שיהיה שם בין השמשות נעשה מוקצה

4. רש"י מסכת שבת דף קמב עמוד ב

אלא בשכח - ששכח האבן עליה בין השמשות, ולא מדעת.

הגמרא מתירה לטלטל בשבת מהצד מוקצה שטמנו בו

5. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נא עמוד א

...טמן וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת, או שטמן בדבר הניטל בשבת וכיסה בדבר שאינו ניטל בשבת, אם היה מגולה מקצתו - נוטל ומחזיר

6. תוספות מסכת שבת דף נא עמוד א

וקשה דאי חשיב הכא כמניח. אם כן במגולה מקצתה היאך נוטל ומחזיר מה בין זה לאבן שעל פי החבית דאסרי' במניח אפי' להטותה על צדה... ועל כן אומר ר"ת דלא חשיב כמניח כיון שדעתו ליטלו בשבת

לרש"י אפשר לומר שאינו נעשה בסיס כיון שהמוקצה משמש את המותר ואינו כחבית שהיא משרתת את האבן

7. בית יוסף אורח חיים סימן שט אות ד ד"ה שכח אבן

נראה לי שהוא ז"ל נזהר מזה שכתב (מט. ד"ה) נוטל כיסוי של קדרה שיש תורת כלי עליה ואף על גב שהן עליה לא איכפת לן דלא נעשית בסיס להם שאין עשוי אלא לכסות קדרה עכ"ל כלומר דגיזין הללו לא להניחם על כיסוי הקדרה נתכוין אלא להטמין הקדרה הילכך ליכא למימר בהו נעשה בסיס לדבר האסור כדשייך למימר במניח אבן על פי חבית ומעות על הכר

פסק השו"ע והרמ"א

דברי הגמרא הובאו להלכה בשו"ע שכניסת השבת היא הקובעת. והוסיף שיטת התוספות כ"א.

8. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שט סעיף ד

שכח אבן ע"פ חבית, או מעות על הכר, מטה חבית על צדה והאבן נופלת, ומנער הכר והמעות נופלים; ואם היתה החבית בין החביות, בענין שאינו יכול להטות אותה במקומה, יכול להגביה כמו שהיא עם האבן למקום אחר להטותה שם כדי שיפול מעליה.

ואם הניחם עליה מדעתו, ע"ד שישארו שם בכניסת השבת, אסור להטות ולנער.

וי"א דאפילו הניחם שם ע"ד שישארו שם בכניסת השבת אבל כיון בפירוש שהוא כדי שיטלם בשבת כגון על ידי נייעור, מותר להטות ולנער בשבת; ולא אסור אלא במניחם ע"ד שישארו שם כל השבת. ובמקום פסידא יש לסמוך על דעה זו. משנ"ב. הגה: ואז אם הניח על מנת שישאר בזמן הקובע אפילו נטל האיסור משם, אסור לטלטל הכלי דמאחר שנעשה שמתוך שנעשה בבית השמשות בסיס לדבר האסור למקצת השבת, אסור כל השבת כולה; וכן בכל מוקצה. וכן לקמן סימן ש"י.

בסיס בכלי שמלאכתו לאיסור

גדרים נוספים לבסיס לדבר האסור

רק אדם מוסמך יכול לאסור

9. רמ"א כאן בהמשך

אם אדם הניח דבר מוקצה על של חבירו, לא אמרינן דנעשה בסיס לדבר האסור, דאין אדם אוסר של חבירו שלא מדעתו (א"י). משנ"ב: אך אם עשה כן לטובת חבירו ומן הסתם ניחא ליה בזה... נעשית הכלי בסיס להנר

ונחלקו האחרונים בעל ואשה האם אוסרים חפצים אחד של השני (בחזו"ע הכריע שאוסרים ובאחרות שבת כתב שאם מיוחד רק לשימוש של אחד מהם אין השני יכול לאסור. יט הע' שצח)

בחשיבות שווה:

- בא"ח (ב ויגש יב), משנ"ב (לג בשם כמה אחרונים) – נעשה בסיס.
- חזו"ע (ג עמ' קל) – לא נעשה בסיס

עוד מזכיר שהשו"ע שטלטול מן הצד לצורך דבר המותר אם אפשר יש לעשות תחילה בהטיה ורק לא מתאפשר או לא נותן מענה מותר להרים

וטעם היתר טלטול זה ולא מחייבים אותו לנער משום דלא אפשר למינקט קיטמא לחודיה אפילו אי שדי ליה מהמחיתה משום דשברי עצים היינו שברים קטנים או פחמין קטנים שאי אפשר ליטול האפר מבלעדם, או אם צריך למקום המחיתה, דאז א"א לנער דיפול למקום שצריך אליו, (כמו שנתבאר לעיל סי' ש"ט);

ואם אינו צריך אלא לגוף המחיתה, לא יטלטלנה כמו שהיא, אלא ינער האפר ושברי העצים במקומם ויטול המחיתה.

הגה: וכן אם יוכל לנער האיסור לחוד, ינערנו ולא יטלטלנו עם ההיתר. (ב"י בשם תשובת הרא"ש)

ומזכיר הרמ"א שהזמן הקובע הוא ערב שבת בין השמשות וממילא אז צריך להיות מונח ההיתר על הבסיס

וכל זה לא מירי אלא שהיה ההיתר עם האיסור מבעוד יום; אבל אם היה האיסור עליו לבד, לא מהני מה שהניח אצלו ההיתר בשבת (ב"י בשם תשובת הרשב"א).

בשלחן שלמה מסתפק האם מאכל יחשב חשב יותר לענין בסיס מאלף דולר כיון שבשבת אין מה לעשות עם הכסף ויש מה לעשות עם המאכל ומכריע שהחשיבות נקבעת לפי מה שמוכן לוותר עליו

14. שולחן שלמה סימן שי סעיף ח הערה כח ג

כלים או מאכלים חשובים המונחים על השולחן בשעת ביהש"מ אשר הם חשובים אצלן יותר מהשלהבת שמאיר לא חשיב השולחן בסיס לאיסור ושפיר שרי בכל ענין גם אם אינו צריך להם באותה שבת.

אך אם צריך את המאכל לבו ביום אפשר דשרי אפילו אם זה לא כל כך חשוב כמו השלהבת וה"ה בתיבה שמונחים בה אלף דולר ואוכל שצריך לבו ביום וכן בסידור הנמצא בתיבה עם אלף דולר.

אך יותר נראה כפשוט הדברים שתלוי במקרה שצריך בעל כרחו לוותר על אחד מהם אם היה בוחר בשלהבת או בשאר דברים.

לאג"מ פשוט שהולכים אחרי השימושיות לשבת ולא אחרי השווי הכספי

15. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כב

תשובה: דבר החשוב לא דיינינן רק לפי שוויותו, דוודאי באופן דסידור וכסף יש לסידור חשיבות יותר מכסף. ואם יש לו משקפיים ומעות ע"ג בסיס, כיוון דצריך הוא למשקפיים מייד, הו"ל משקפיים כדבר חשוב לגבי מעות. ולא משנה כמה אלפי דולר מונחים כאן, כיוון דצריך עכשיו את המשקפיים יותר מהמעות. אכן אם יש לו עוד זוג משקפיים, ולא צריך משקפיים אלו כעת, חשיבי להו מעות כדבר החשוב. ואם היה לו כיכר והון רב על הבסיס, אזלינן בתר הכיכר כיוון דצריך להאי כיכר בשבת.

הנחה בסתם בערב שבת - לדעת מהרא"י נקרא מניח. ודעת הב"י שגם בערב שבת צריך כוונה מפורשת שישאר

10. משנה ברורה סימן שט ס"ק יח

(יח) ע"ד שישארו וכו' - אבל אם הניחם בכונה בחול ולא היה דעתו בפירוש שישארו שם בשבת ואח"כ שכחם שם מקרי שוכח [כתבי מהרא"י] ודעת הב"י דאפילו הניחם בע"ש כל שלא היה דעתו בפירוש שישאר שם בכניסת שבת ובביה"ש שכחו לסלק גם זה הוא בכלל שכח. (ראה הסבר כוונתו בשעה"צ יח)

פשוט הרמ"א שאוכל לא נעשה בסיס

11. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיא סעיף ח

צנון שטמן בארץ ומקצת עליו מגולים ולא השריש וגם לא נתכוין לזריעה, נוטלו אף על פי שבנטילתו מזיז עפר ממקומו, ואף על פי שהוסיף מחמת לחות הקרקע, מותר.

הגה: ואפי' הניחו שם מבע"י להיות שם כל השבת, דאין באוכליו משום בסיס לדבר האסור משנ"ב ט: ור"ל דבאוכלין אלו לא שייך בסיס דהלא לא היה כונתו בהטמנה שיהא האוכל משמש להעפר אלא אדרבה שיהא העפר משמש להאוכל. ובחזו"ע כתב שבמקום צורך אפשר לסמוך על הרמ"א כפשוטו.

בסיס לדבר האסור והמותר

הגמרא מביאה יסוד של בסיס לדבר האסור והמותר שלא נעשה מוקצה אך מסייגת אותו שאם המוקצה חשוב הבסיס נעשה מוקצה

12. תלמוד בבלי מסכת שבת דף מז עמוד א

אמר רבא: כי הוינן בי רב נחמן הוה מטלטלינן כנונא כלי נחשת שפניאין זו האור לפני שריס להתחמם אגב קיטמא שזיו לייכין לאפנו לכסות חוק או אלה ואף על גב דאיכא עליה שברי עצים.

מיתבי: לענין מחלוקת ר' יהודה ור' שמעון בטלטול נר שמן ישן ושוין שאם יש בה שברי פתילה - שאסור לטלטל! ולא מתירים לטלטל את שברי הפתילה, אגב הנר והשמן אמר אביי: בגלילא שנו שמשעות לפן עברי פתילה, שאין נגדים של פשתן מציין להם - הלכך לא בטלי, ונעשה נר בסיס להן.

התוס' כותב שהחשיבות נמדדת באופן יחסי שאם המוקצה חשוב מההיתר הבסיס נעשה מוקצה

13. תוספות מסכת שבת דף מז עמוד א

בגלילא שנו - פי' בקונט' שחשובות להן שברי פתילה שאין בגדי פשתן מצויין להם. ואין נראה לר"ת דהא אמר' בשילהי ב"ק (דף קיח:): לוקחין מן הנשים כלי צמר ביהודה וכלי פשתן בגליל משמע שמצוי פשתן הרבה שם

ומפרש ר"ת בגלילא שנו שהיה להם רוב שמן ולהכי לא בטלי שברי פתילה אגב שמן (כלומר מפני חוסר החשיבות של השמן לא בטלו הפתילות אליהן)

השו"ע מוסק כתוס' שהחשיבות נמדדת באופן יחסי

14. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שי סעיף ח

כלי שיש עליו דבר האסור ודבר המותר, מותר לטלטלו.

כגון: מחתה שיש עליה מבע"י אפר שמותר לטלטלו לכסות בו רוק או צואה, ויש עליה ג"כ שברי עצים שהם אסורים בטלטול, מותר לטלטל מחתה כמו שהיא;

וכגון שדבר המותר חשוב מדבר האסור; אבל אם דבר האסור חשוב יותר מדבר המותר, בטל אצלן ואסור לטלטלו.

ולפי זה מה שכתב השש"כ (כ"ג) 'אין הבסיס נאסר בטלטול אלא אם כן יש למוקצה שעליו חשיבות לגבין' צריך לפרשו לגבי האדם ולא החשיבות היחסית של המוקצה לבסיס כמשתמע.

דוגמאות לבסיס הדבר האסור והמותר

21. חזו"ע שבת ג עמ' קלד

אולב שיש בו סכין שמלאכתו להיתר, ויש עמו מספרים או פצירה לגזיזת ציפורניים ומקפיד עליהם שלא להשתמש בהם כל תשמיש אחר מותר לטלטלו כדי להשתמש בתשמיש של היתר.

וכן מי שיש לו מחזיק מפתחת שיש שם המפתח של הבית, ועמו המפתח של המכונית ו"שלט" להפעלת האזעקה לרכב וכיוצ"ב, מותר להשתמש במפתח הבית כיון שצורר המפתחות נעשה בסיס לדבר האסור והמותר.

וכתב בארחות שבת (פרק יט שא) שצריך להקפיד לאחוז בטבעת או במפתח היתר ולא לאחוז בכל הצרור כיון שאז מטלטל את האיסור בידיים.

נרות שבת

נרות שהונחו על שלחן על מנת שיהיו עליהם בין השמשות של ערב שבת נעשה השלחן מוקצה ואסור לטלטלו

22. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רעז סעיף ג

שכח נר על הטבלא, מנער את הטבלא והוא נופל... ואם הניחו עליה מדעת, אסור לנערה שהרי הטבלא היא בסיס לדבר האיסור.

אם יש גם לחם על השלחן, אין השלחן נעשה מוקצה

23. משנה ברורה רעז ס"ק יח

ואם היה מונח על השלחן בין השמשות גם ככרות ושאר דברים שצריך לשבת פשיטא דהם חשובים יותר מן הנר דהיינו מן שלהבת הנר הדולקת ונעשה בסיס לגבייהו וכמו שכתוב בסימן ש"י ס"ח דהיכי דהוא בסיס להיתר ולאיסור וההיתר חשיב יותר דהוא בטיל לגבי ההיתר ושרי לכו"ע לנער כיון שכשמועיל נייער לא הותר טלטול מלא.

ואם א"א לנער במקום זה משום פסידא דהיינו שיפסיד איזה דבר ע"י הפלת הנר במקום זה רשאי לטלטל השלחן למקום אחר ולנער שם. ואם צריך למקום שעומד השלחן להושיב שם איזה דבר וזו עוד סיבה שלא יוכל לנער שם רשאי לטלטל השלחן ואפילו בעוד שהנרות דולקות עליו ולמרות שהשלהבת שהיא מוקצה חמור קיימת עליו כיון שהיה מונח עליו הלחם הצריך לשבת לא נעשה השלחן בסיס לאיסור.

ומזה נובע המנהג שהנשים נזהרות ליתן ככר הצריך לשבת על השלחן קודם הדלקת הנרות ומנהג נכון הוא כדי שיהא מותר לטלטל את השלחן כשהיה צריך לו ורק אם הנר הוא של שמן יזהר מאד לטלטל השלחן בנחת כדי שלא יבא לקרב השמן להפתילה או לרחק.

ועיין בפמ"ג שמצדד לומר דלאחר שכבו הנרות וממילא אין סכנה בנייער אינו רשאי לטלטל השלחן עם המנורה שעליה דהא יכול לנערה מתחלה והוא שהיתה של מתכות וליכא פסידא בנייערה:

השאר כסף בכיס המכנסיים

כיס שהוא כלי בני עצמו ורק פיו תפור לבגד כמצוי בכיס קדמי של מכנסיים אלגנטיות, אין המכנסיים נעשות בסיס עבורו

16. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שי סעיף ז

מטה שיש עליה מעות... הגה:.... וכן כשהניח מעות בכיס התפור בבגד כלומר שהכיס קיים בפני עצמו ותפור בפיו בלבד בבגד כמצוי במכנסיים אלגנטיות מקדימה, הואיל ועיקר הבגד עומד ללבוש, אם הוציא המעות משם שאז לא חוששים שמא יצא בו, מותר ללבוש הבגד, דהכיס בטל אצלו;

אבל אם שכח בו מעות, מותר לטלטל הבגד, דלא אמרינן דכל הבגד נעשה בסיס למעות הואיל ואין המעות על עיקר הבגד לרמ"א אפילו שהמעות עדיין בכיס הטפל והמג"א חולק; אבל אין ללבושו בשבת, דחיישינן שמא יצא בו, כדלעיל סימן ש"א סל"ג (ב"י ס"ה ש"ט).

כיס טפלו בו מעות אינו אסור המכנסיים בטלטול אפילו בהניח, אמנם אסור לטלטל את הכיס עצמו

17. משנה ברורה סימן שי ס"ק כט

(לגבי כיס שאינו על עיקר הבגד) ודע עוד דלאו דוקא שכח דאפילו אם הניח מעות בכיוון מבע"י ודעתו היה שישאר שם כל השבת אף דהכיס נעשה בסיס להמעות מ"מ מותר לטלטל הבגד אף בעוד שהמעות מונח בכיס דהבגד לא נעשה בסיס הואיל ואינם על עיקר הבגד [ומ"מ אסור להכניס ידו בהכיס דעכ"פ הכיס נעשה בסיס להמעות ואפילו לאחר שהוסרו המעות מתוכם דהרי עכ"פ ביה"ש אתקצאי הכיס להמעות] ומ"מ אם אפשר בנייער יראה לנער מתחלה דיש שסוברין דאף שהמעות אינם על עיקר הבגד ג"כ צריך לנער קודם שיטלטל הבגד בין בהניח.

וכן בילקו"י (שח"ו) כתב שלכתחילה ינער שמא יכניס ידיו לכיסו

כשנעשה בסיס יש כמה צדדים להקל להמשיך ללכת עם המכנסיים עד שיגיע למקום נח להחלפה

(שלמג"א כל שבידו אפילו בשכחה יכול להמשיך לטלטל, אמר שנקרא טלטול בגופו, ואפשר שהמכנסיים הם גם בסיס לגוף וממילא הוא בסיס לדבר האסור והמותר)

18. חזו"ע שבת ג עמ' קלו

מי ששכח ארנקי שיש בו מעות בתוך כיסו התפור בחליפתו או בבגדיו ונזכר בשבת כשהוא בביתו או בחצרו, אע"פ שלא נעשה כיסו בסיס לדבר האסור, שהוא רק שכח, ולא הניחו מדעת, אם נזכר בשבת כשהוא בתוך ביתו או בתוך עיר שיש בה עירוב, מותר לו ללכת עמו לחדר מוצנע, ושם ינער את הארנק מכיסו. ואין כאן משום איסור טלטול מוקצה, שמכיון שהמוקצה ישנו כבר עליו, יכול לנשאו לכל מקום שירצה.

מוקצה שערכו פעוט אינו הופך דבר אחר למוקצה

19. משנה ברורה סימן שי ס"ק א

אך אם יש בתוכם רק איזה פרוטות בטלים לגבי הבגד והשלחן דאין אדם מבטל בגדו ושלחנו בשביל איזה פרוטות [ח"א].

אמנם יש להבין לפי זה כיצד האבן אסרה את חבית היין?

ונשמט אדם כתב שהערך העצמי של הפרוטות צריך להיות חסר חשיבות בעיני האדם

20. נשמט אדם חלק ב-ג כלל סז סעיף ג

וא"כ ה"נ אם הוא אדם שאינו חשוב לו כלל איזה פרוטות בטלים ודוקא אם אינם חשובים כלל כמש"כ בכללים:

סיכום להלכה – בסיס לדבר האסור

נרות שבת שעל השלחן – נרות שבת שהונחו על השלחן, נעשה השלחן בסיס לנרות ונאסר בטלטול, ואם היו על השלחן גם חלות אין השלחן נעשה מוקצה ומותר בטלטול. אמנם הפמוטות עצמן נעשו בסיס ונאסרו בטלטול. ואפשר להזיזם בטלטול מהצד לצורך דבר המותר.

מגש המיוחד לנרות – מה שמועיל השלחן להיות בסיס לדבר האסור והמותר הוא כיון שהוא לא מיוחד לנרות, אמנם מגש המיוחד לנרות שבת לא יועיל להניח עליו לחם כיון שהוא מיוחד לנרות נעשה מוקצה.

כוונת ההנחה – היתר שהניחו עליו קודם השבת מוקצה בכוונה שישהה עליו כל בין השמשות של ערב שבת מקבל הבסיס את דין המוקצה ואסור בטלטול כמותו ואפילו אם המוקצה כבר לא עליו.

זהות המניח – על מנת שהבסיס יעשה מוקצה צריך שההנחה של המוקצה עליו תעשה על ידי הבעלים או בשליחותו או לטובתו. ולגבי אשה בהניחה מוקצה על חפץ של בעלה, יש אומרים שנאסר בטלטול (חזו"ג קל"ז) ויש מתירים כשהוא כלי שמיוחד לתשמיש של אחד מהם (ארחות שבת יט הע' קצה)

תפקיד הבסיס – על מנת שהבסיס יעשה מוקצה צריך שהוא ישמש את המוקצה, אמנם אם המוקצה משמש את הבסיס כגון אבן ששם על ניירות של יעופו, אין הנייר נעשה במוקצה (שש"כ כ נד).

הנחה אקראית – במקום הצורך יש להקל שכאשר הניח דברים רבים במגירה ואחד עלה על השני אין הבסיס נעשה מוקצה כיון שאין כאן כוונה לתשמיש (משנ"ב שט יח, חזו"ג קל"ג) והוא הדין בבשר מוקצה שמונח על חלה במקפא מחוסר מקום אחר (מאמ"ר עט כג) וכן במוקצה שהונח על מפת שולחן (משנ"ב שם, שש"כ סב עא) ויש מחמירים במפת שלחן או לפחות בחלק המפה שעליו מונח המוקצה (ראה שעה"צ שטכד)

בסיס בדבר מאכל – דבר מאכל שהניחו עליו מוקצה יש אומרים שהמאכל נעשה מוקצה (שש"כ פא) ויש אומרים שאפשר להקל במקום צורך (חזו"ג קלט ע"פ רמ"א)

מוקצה שהוסר – במקום שהבסיס נאסר מדיו מוקצה, הוא ישאר באיסורו גם אם הוסר במהלך השבת על ידי קטן או נכרי (רמ"א שט ד)

מוקצה שערכו קטן – יש אומרים שאם השאיר כמה פרוטות על השלחן או על הבגד אין הם נעשים מוקצה (משנ"ב שי לא, שש"כ כ נו) ודווקא אם אין המוקצה חשוב בעיניו כלל (ב"א טז א)

שכח מוקצה על היתר – הניח מוקצה על היתר מתוך כוונה להסיר אותה קודם השבת ושכח לעשות זאת, אין הבסיס נעשה מוקצה.

טלטול הבסיס שלא נעשה מוקצה – כשלא נעשה הבסיס מוקצה, אם צריך לטלטל את המוקצה לצורך דבר המותר כגון שצריך את הבסיס או שצריך את מקומם מותר לטלטל את המוקצה שעליו בטלטול מהצד אלא שלכתחילה יטה את הבסיס במקומות על מנת להסיר את המוקצה. ואם חושש לנזק למוקצה או לענין אחר או שצריך את אותו המקום, או שלא מעוניין שיתלכלך אותו מקום, יכול להרים את הבסיס ולהוליך את המוקצה למקום אחר ולנערו שם.

בסיס לדבר האסור והמותר – אם בערב שבת היה על הבסיס בנוסף למוקצה גם דבר המותר שחשוב יותר מהדבר האסור אין הבסיס נעשה מוקצה (שו"ע שי ה) והחשיבות נמדדת לפי הצורך לשבת ולא לפי השווי הכספי ולכן חלות שבת חשובים יותר משטרי כסף (שש"כ הע' רלא, מאמ"ר שם לג)

מכנסיים שהשאירו בהם כסף – אם הניחו כסף בכיס מכנסיים במטרה שיהיו בהם בשבת וגם מבנה הכיס הוא כזה שמשמש בדופן המכנס ואין תפור לו רק בשפת הכיס, נעשים המכנסיים בסיס ואסור לטלטלם בשבת (רמ"א שי ז). אבל בשכח או בכיס המצוי במכנסיים אלגנטיות שאין להם דופן משותפת עם המכנס, אין המכנסיים נעשים בסיס אלא הכיס בלבד. אך ינער מהם המוקצה קודם שלובש אותם.

מכנסיים שנעשו בסיס – כמתואר בסעיף הקודם והבחין בכך כשהיה מחוץ לביתו, ראשי להמשיך ללכת אתם עד שיגיע למקום שנה לו ולהחליפם בצניעות (מאמ"ר עט ל, חזו"ג קל"ז).